

Ž p r á v y

Za P. Bonfantem. *Právě ve dnech, kdy vychází české znění Bonfantových Institucí římského práva, dovidáme se o smrti autorově. Smutná to shoda okolností.*

Pietro Bonfante byl jedním z nejpvětších právních myslitelů dnešní Evropy. Vyšel z římského práva. Před 44 lety vyšla první jeho kniha, *Res mancipi a nec mancipi*, úžasný, novými postřehy přeplněný obraz vzniku a původní podoby římského vlastnictví, který vyvolal bohatou literární odezvu, plodnou diskusi, která vedla k dalšímu vytríbení autorových geniálních námetů, grandiosnímu rozšiřování látky: přechází na původní ráz i funkci familie i dědictví, dovede tak pronikavě prohlednouti kořeny těchto institucí, že vidí do mnohého, co samé římské jurisprudence zdálo se již nepochopitelným. A není snad oboru, který by znovu neprobádal svou přísnou metodou organického studia právních institutů, rozlišuje — dokonce po vzoru biologie — strukturu a funkci institutů právních. Spousta jeho speciálních studií vyplňuje čtyři obsáhlé svazky jeho *Scritti giuridici vari*. I právní historik, i právní dogmatik, i právní filosof nacházejí tu nepřeborná množství problémů geniálně řešených. Ani filolog, ani archeolog, ani dějepisec řádu sociálního a hospodářského nevycházejí na prázdno.

Pietro Bonfante byl, a svými spisy ještě dlouho bude jedním z duševních vůdců právního badání. I naši romanisté vzpomínají s úctou a pohnutím jeho památky.

Prof. Dr. Jan Vážný.

Ze Sbírkky zákonů a nařízení. Vládní vyhláškou čís. 149 byla platnost dodávkové úmluvy k československo-německé hospodářské dohodě ze dne 29. VI. 1920 prodloužena do 30. září 1932. S účinností od 15. října 1932 pak byla sjednána nová dodatková úmluva ke zmíněné hospodářské dohodě, vyhlášená vládou pod čís. 159. — Změny celních přírůžek na obilí, mouku a mlýnské výrobky stanoví vládní nařízení čís. 150, 155 a 165, vládní nařízení čís. 157 mění § 219 prováděcího nařízení k celnímu zákonu. — Převody platů do ciziny upravují vyhlášky ministra financí pod čís. 151 (do Rumunska) a pod čís. 153 (do Bulharska). — Pod čís. 152 byla vyhlášena místní železniční úmluva mezi Československem, Polskem a Rumunskem, pod čís. 154 pak dodatkový akt ke všeobecné mezinárodní železniční úmluvě bernské z r. 1924. — Nařízením čís. 156 bylo povoleno užívati dluhopisů Podkarpatoruských elektráren k ukládání nadačních, sirotčích a podobných kapitálů. — Vládním nařízením čís. 158 byly změněny předpisy branných předpisů, týkající se překládání do náhradní zálohy. — Pod čís. 160 byla uveřejněna mezinárodní všeobecná, otevřená úmluva o Špicberkách, uznávající svrchovanost Norska nad těmito ostrovy, ale zabezpečující na nich rovný výkon rybolovu, honby i dolování příslušníkům všech smluvních stran. — Čís. 161 je smlouva o vydání zločinců se Švédskem, čís. 166 dodatek ke stejné úmluvě s Velkou Británií a Irskem. — Vládní nařízení čís. 162 bylo přízpůsobeno vlád. nařízením o soudcovském úředním oděvu potřebám soudců-žen. — Vyhláška ministra obchodu č. 163 se týká průkazu způsobilosti pro oděvníckou živnost ženami provozovanou. — Zákonem č. 164 byly prodlouženy a doplněny zákony, týkající se bytové péče.

—ý.

Z celého světa právnického a hospodářského. Československo: Slavnostní sjezd Svazu čs. měst a obcí se konal dne 30. října v Kolíně. — Anglie: Začátkem listopadu byla vyložena nová 3proc. konverzní půjčka 300 mil. liber šterlinků. — Francie: Ministerstvo zemědělství připravuje osnovu zákona o povinném hlášení veškerých zásob obilí ve Francii. — Holandsko: Vláda při jednání o rozpočtu ohlásila konverzi státních půjček. — Itálie: V Římě byl dne 14. XI. t. r. zahájen evropský sjezd Voltovy nadace. Československo zastupuje prof. Weyr, dále rektor pražské německé university M. San Nicolo a býv. senátor Medinger. — Maďarsko: Maďarská sněmovna schválila nové vládní nařízení, jímž se doplňují dosavadní předpisy o převodním příročí. — 33tičlenný zemský výbor přijal vládní nařízení, jímž se s některými změnami prodlužuje o další rok příročí pro zemědělce. Zemědělští dlužníci ze zástavních listů nadále budou platiti místo úroku 7% jen 5%. — Ministerstvo obchodu přikročilo k rozpouštění kartelů; první byl rozpuštěn uhelný kartel. — Polsko: Poštovní, telegrafní a telefonní správa se stala samostatným výdělečným podnikem a byla jako takový zapsána do obchodního rejstříku. — Varšavští městští zaměstnanci protestovali proti snížení platů tím způsobem, že setrvali ve svých úřadovnách přes celou noc. — Podle nových bankovních sanačních zákonů bude vláda ročně věnovati na sanaci bank 100 mil. zlotých. — Rakousko: Založena byla samostatná politická živnostenská strana. — Na ochranu posluchačů byla ve Vídni na universitě zavedena zvláštní stráž. KČ.

Před patnácti lety na pražské fakultě právnické, ovšem tehdy ještě v Karolinu, spravoval běh věcí fakultních jako roku letošního prof. Dr. Drachovský. A tehdy v prosinci před patnácti lety dolehla na »Všehrđ« rakouská persekuce. Bylo by zle, kdyby — a tomu platí tato vzpomínka — nebyli tito »delikventi« nalezli v osobě svého děkana ochránce a zastánce, jenž plnou svou autoritou a známou obezřelostí dovedl zmírnit krutost zásahu. Proč o tom dnes nepsat, že jeho zásluhou se výslech členů obmezil jen na protokolární výslech na děkanství, že pouze starosta byl na policii předvolán, že vůbec na nikoho nebyla uvalena ani policejní vazba, že děkan spolu s profesorským sborem poskytli spolku majetkovou ochranu, nebo že celá prohlídka spolkových místností vyzněla tak, že za zády vyšetřujícího komisaře, nynějšího známého průmyslového sekretáře německého, odstěhoval se celý spolkový archiv? a.

ThDr. August Naegle, řádný profesor církevních dějin a patologie na theologické fakultě německé university pražské, 12. října t. r. zemřel. Narodil se v Annweileru v Bavorsku 23. července 1869, habilitoval se r. 1903 v Mnichově, stal se téhož roku mimořádným profesorem v Pasově a řádným profesorem na německé universitě v Praze r. 1905. Ve své vědecké činnosti vynikl Naegle hlavně svými spisy z oboru patologie, kdežto v pracích o novějších dějinách církevních ukazoval na úkor věci své příliš subjektivistické stanovisko. Převrat r. 1918 zastihl Naegleho jako rektora, kterého hodnosti dosáhl později ještě dvakráte. Proti novému státu československému zaujal Naegle stanovisko negativní, které mu vyneslo velkou popularitu v německých kruzích, zejména ve studentstvu. Naegle byl zvolen r. 1920 senátorem a byv. sčítacím kandidátem německých národních stran ku presidentské volbě v témže roce, působil v senátě jako příslušník strany německonacionální do roku 1925. I po odchodu ze senátu bojoval Naegle proti universitnímu zákonu z r. 1920, chtěl dosáti toho, aby německá universita byla považována za universitu Karlovu rovnoprávně s universitou českou.

Naegle byl osobně muž charakterní a čestný, který však svým drsným, v pravdě bavorským vystoupením, nenašel mnoho sympatií u našeho národa.

Dr. Rudolf Wierer.

Přednášky W. Sombarta v Praze. Dne 19. října t. r. přednášel na pozvání německé university v Praze známý berlínský národohospodář W. Sombart »O dnešních směrech v hospodářské vědě« a den na to v německém kulturním spolku »Uranii« »O světové hospodářské krizi«. Obě přednášky byly četně navštíveny a to nejen německým, nýbrž i českým posluchačstvem, které v přednášejícím zná především autora rozsáhlého několikavazkového díla o dějinném vývoji a stavu kapitalismu, jež hlavně založilo Sombartovu pověst.

Prvá přednáška, určená universitnímu posluchačstvu, zakládá se obsahově na poslední knize Sombartově »Die drei Nationaloekonomie«, zabývající se metodologickými otázkami hospodářských věd, v níž sleduje tyto fáse hospodářského poznávání: hospodářsko-politickou (»richtende«), kausálně teoretickou (»ordnende«) a kulturně-teoretickou (»verstehende«). Jak vidno, Sombart navazuje metodologicky na Maxe Webera a filosofickou školu badenskou (Windelband-Rickert), která rozlišuje vědy přírodní s přírodními zákony a vědy kulturní s poznatky jiného rázu než zákony (u Maxe Webera známé »ideální typy«), ke kterýmžto posledním čítá též vědu hospodářskou. Sombart na tomto podkladě konstatoval v přednášce, že podstatu hospodářské vědy tvoří historie a hospodářská teorie jako dvě nerozlučné disciplíny, umožňující »vnitřní porozumění« souvislosti hospodářských jevů. Hospodářská filosofie a hospodářská politika (Wirtschaftskunstlehre) nejsou naproti tomu vlastními obory hospodářské vědy. Pod vlivem Spannovým tvrdil Sombart, že při vnitřním porozumění empirickým dějům při konstatování jejich souvislosti jde o poznání »celistvosti« (Ganzheitskenntnis), které proti přírodovědeckému poznání je charakterisováno tím, že není tu cílem poznání zákonů, nýbrž naopak »zákoný« jsou tu prostředkem k cíli, totiž k onomu vnitřnímu »porozumění« hospodářských souvislostí. Tak na př. cenové zákony jsou prý takovým prostředkem k cíli, t. j. racionálním schematem, které slouží k poznání hospodářské skutečnosti. — Kritické poznámky k Sombartově koncepci stačí zde omeziti upozorněním na labilitu jeho filosofického východiska, které s problematickým tříděním věd spojuje nesprávné o b s a h o v é výsledky pro poznatky jedné nebo druhé vědní kategorie, jak je to hned patrné z nemožného dvojího pojetí vědeckého zákona.

Druhá Sombartova přednáška o světové hospodářské krizi nutně zklamala ty, kteří očekávali od přednášejícího hospodářskou analýsu současné krise. Sombart omezil se v tomto směru pouze na úvodní vyčtení krisových důsledků chybné distribuce měnového zlata, na důsledky nadprodukce a racionalisace, ale hlavní svou analýsu založil s o c i o l o g i c k y, t. j. na konstatování duchovní a kulturní krise současného lidstva. Navázal v tomto směru pochvalně na přednášku ministra dr. Beneše ve Francouzské akademii, kde položeny jsou proti sobě tábory racionalistů a intuitivistů v současném životě jednotlivých národů a konstatuje jádro krise právě v intuitivistickém, t. j. chybném citovém rozpoložení velké části dnešního lidstva. Věda hospodářská kromě konstatovaných nutností a možností je s to vysloviti se i o určitých pravděpodobnostech budoucího vývoje. V tomto směru konstatoval Sombart, že kapitalismus ocitl se v krizi, která v budoucím vývoji povede k převaze politických momentů nad hospodářskými, k plánovitému hospodářství, nikoliv však ke státnímu kapitalismu. Plánovitost jest programem hospodářské budoucnosti nejen uvnitř státu, nýbrž i ve stycích mezinárodních. Nikoliv autarkie (soběstačnost), nýbrž autarchie (svobodné rozhodování o plánovitém uspořádání) objeví se jako východisko z dnešní krise, která zakončila éru svobodného obchodu, míru a mezinárodního úvěrového hospodářství, založeného na vzájemné důvěře. Mezinárodní smlouvy, celní unie, preference a kontingenty budou charakterisovati proto příští mezinárodní hospodářské styky. Rusko

a Anglie se zámořím jsou jedině s to provozovati politiku soběstačných celků, ostatním, zejména malým národům nezbyvá než spojení ve větší hospodářské celky (Grosswirtschaftsräume), které budou základem mezinárodního »plánovitého« hospodářství. Sombart přiznal se v závěru k pesimismu pokud jde o příští návrat k prosperitě, neboť je přesvědčen, že návrat k ní vyžádá si mnoho zápasů. Nejde tu také jen o to, že dojde ke stabilisaci a konsolidaci hospodářských poměrů, nýbrž o to, jak k vyjasnění dojde a jaké bude konečné uspořádání. — Ani tato přednáška nepřidala ničeho nového k dosavadní vědecké osobnosti Sombartově, tak jak je známa z jeho prací. Příznačným pro Sombarta jako německého národohospodáře jest, že ani obor tak pozitivní jako je hospodářství, nezůstal ušetřen poválečného kulturního a filosofického pesimismu à la Spengler. Místo pojmově ostré analýsy hospodářského procesu normálního a krisového, ztrácely se výklady a předpovědi Sombartovy v sociologických úvahách; zabarvených neurčitým pesimismem profesorského filosofa kapitalismu, pro jehož další organický vývoj není patrně u Sombarta — po konstatované periodě předválečného »Hochkapitalismu« — dalšího místa v terminologii a koncepci.

V. V.

Právní povaha »zbraní zdánlivě smrtících« a skautských nožů. Ministerstvo vnitra oběžníkem ze dne 16. září 1932 upozornilo, že t. zv. zbraně pro střelbu plynovými náboji (zbraně zdánlivě smrtící), jež bývají vyráběny ve tvaru pistolí, tužek, plnicích per a pod., dlužno pokládati za zbraně zakázané ve smyslu § 2. zbroj. pat. To proto, že těmito předměty bylo již možno způsobiti fyzické ochromení, které napadené osobě odnímá ve velké míře možnost odporu a které dlužno považovati za zranění ve smyslu § 2. zbroj. pat. Ježto pak svým vzhledem nemají uvedené předměty vzhledu zbraně, mohou sloužiti k potutelným útokům a řadí se tím mezi zbraně zakázané. Pokud jsou vyrobeny ve tvaru pistole, vykazující zákonnou délku, nejsou zbraní zakázanou, vyžaduje se však k jejich nošení zbrojního pasu. Oběžníkem ze dne 1. října 1932 pak sdělilo totéž ministerstvo, že t. zv. »trampské, skautské, cestovní, americké« a pod. nože a jejich napodobeniny nelze všeobecně považovati za zbraně zakázané, nýbrž pouze ty z nich, které jsouc opatřeny pevným jílcem a případně i parírovací příčkou, jsou vybroušeny na obou stranách do hrotu, byť i broušení nebylo na každé straně po celé délce ostří, aneb které jsou opatřeny výžlabkem (broušeny dutě), neboť tím právě činí se z nich zbraně tvarem i účinkem podobné dýkám.

—kg.

Prof. Krčmář o návrhu nového občanského zákoníka. Právníká jednotka rozhodla se uspořádati řadu přednášek o osnově návrhu nového občanského zákoníka a jako prvního přednášeče pozvala vedoucího člena superrevisní komise obč. zák. prof. Krčmáře k přednášce o celkovém duchu tvůrců návrhu a o směrnících kodifikační komise na 17. listopad t. r. Direktivu obdržela komise před 12 lety; tehdy byly uspořádány dvě ankety, 6. března a 16. června 1920. Za základ měl býti brán starý občanský zákoník z r. 1811, resp. novelami přeměněný. K tomu vedly dva důvody: 1. cítila se potřeba brzkého vydání občanského zákona, redigovaného jazykem státním, 2. bylo nutné poříditi zákoník platný pro celou republiku. Členové komise byli si vědomi toho, že práci mohou se činiti výtky dvojího druhu, jednak že operát nemá vhodný systém, jednak že jeho obsah není vhodný. Prvé výtce se bránil prof. Krčmář tímto způsobem: Již v anketě bylo ukázáno na zastaralý systém zákoníka z r. 1811 a byl vyzdvihován zákoník uherský. Tento však není nic jiného než nepatrně modifikovaný zákoník německý. Jiný systém však znamená jiné občanské právo a to v tomto případě právo pandektní. Již prof. Em. Tilsch tvrdil, že se nesluší přeceňovati systematicku. Civilistům ostatně se také zdá býti tento systém zastaralý a tu by se zde volilo mezi systémem zastaralým a zastaralejším. Vážnější námitka jest, že systém občanského zá-

konika jest opřený o pojem subjektivního práva, což jest pojem nejuristický a proto také jest systém o toto opřený nevhodný. Boj o subjektivní právo není však dosud dobojován a není dosud vypracován systém, který by jej nahradil. Při tom jest prof. Krčmář přesvědčen, že i proti tomuto by byly činěny výtky.

Co se týče obsahové stránky, byla komise věrna direktivám z r. 1920, opírala se o občanský zákoník z r. 1811. Leckde ovšem byl tento rámec překročen (oblig. manž. civilní, poměr mezi nemanželskými rodiči a dětmi, instinkt moci mateřské, mobilární hypotéka a rejstřík zástavního práva, ustanovení o smlouvách pracovních a pod.). Pravděpodobně se bude vytýkati, že se učinilo příliš málo, než se učinilo příliš mnoho. Doba prý si žádá důraznějších zásahů do veřejné správy. Tuto otázku bude nutno objasniti na příštích přednáškách. Prof. Arnošt Svoboda jest názoru opačného. Zeiller, tvůrce občanského zákoníka z r. 1811, byl vynikající muž; průměr dnešních zákonodárců se k němu nemůže rovnat. Prof. Ar. Svoboda želí každého slova, které se vypouští z původního zákoníka. Komise snažila se přiblížiti vyhlášovacímu patentu starého zákona (par. 1—8), který jest opravdu mistrovské dílo.

Zbývá tu ještě otázka, zda občanský zákoník jest mrtvolou či ne. Dnes, v dobách těžkých sociálních a hospodářských zápasů, jsou možné dvě alternativy. Buď princip svobody a cti, posloupnosti a nedotknutelnosti tělesné, princip svobodné práce pro jiného, nebo jako druhá alternativa koncepce jiné, ať již kapitalistické či komunistické. Komise pracovala na základě širokého materiálu, získaného expertisou ze všech stran, z kruhů právnických i neprávnických. Superrevisní komise měla mnoho návrhů na úpravu stilistickou, návrhů, dotýkajících se změny na podstatě však bylo pramálo.

Ke starému občanskému zákoníku pravil prof. Krčmář toto: Jest podivné, že zákoník vydaný po šedesátileté práci r. 1811 pořád ještě odolává v dobách, co do sociální struktury se lišících. Jádro zákoníka nevyrostlo z doby ve státě byrokratickém, ale z práva antického a z kodifikace středoevropské. Ukazuje, jak málo se mění právní cit. Možná, že změn v zákoníku mělo býti více; není to však vina komise, ale celé veřejnosti, které byla dána možnost díla se účastniti. Značné plenum vyslechlo, podle slov předsedajícího prof. Herrmana-Otavského, tuto historickou přednášku velmi pozorně.

Alexander Plecítý.

Z právnických fakult. Dosavadní řádný profesor čs. občanského práva na Komenského universitě v Bratislavě Dr. František Rouček byl jmenován řádným profesorem obchodního a směnečného práva na Masarykově universitě v Brně. — Dňa 15. XI. 1932 na bratislavskéj univerzite konala sa všestudentská manifestácia, kde za právnický dorost referoval dr. Slamka. V rušnej debate po odznelých referátoch právnik Josko medzi inými návrhmi pre rezolúciu dotknul sa i odňatia podpory Mšano pre časopis »Všehrd«.

Právnická Jednota v Košiciach-odbočka. Pre obvod Vrchného súdu v Košiciach založila sa 27. XI. 1932 odbočka (prihlásených doposiaľ 430 členov) bratislavskéj Právnickej Jednoty. Súčasťníci sa jej: výbor P. J., členovia prof. sboru právnickej fakulty univ. Komenského v čele s dekanom prof. Dr. Hornom a všetci zainteresovaní. I. prezident NS. doc. dr. Fajnor mal prednášku »Súdca a advokát«. K tejto sa ešte vrátíme.

Dr. Jaroslav Vojtíšek zomrel. Dňa 1. novembra náhle zomrel prezident krajského súdu v Bratislave Dr. Jaroslav Vojtíšek. Od r. 1920 stál na čele kr. súdu. Bol obľúbený a mnoho vykonal v prospech konsolidácie súdnictva v dobách bezprostredne poprevratových na Slovensku.

Návrh reformy pojišťovacieho řízení v Rakousku. Číslo 4. ročníku XLIV. časopisu »Informations Sociales« ze dne 24. října 1932,

vydávaného Mezinárodním úřadem práce v Ženevě, přináší zprávu o navrhované reformě pojišťovacího řízení v Rakousku. V každém správním obvodě (ze zprávy není patrné, jde-li o zemi nebo menší obvod) má být zřízena zvláštní komise, která má být výlučně příslušna rozhodovati všechny spory v oboru sociálního pojištění. Administrativně má být připojena k místně příslušnému správnímu úřadu; členy jejími mají být jednak soudci z povolání, jednak vyšší úředníci administrativní, jmenovaní na funkční dobu pěti let ministrem sociální péče. Komise má rozhodovati v senátech trojčlenných; z členů vždy aspoň jeden musí být soudce nebo úředník z povolání. Půjde-li o rozhodování o dávkách, musí být jeden přísedící z řad zaměstnavatelů a jeden z řad zaměstnanců. Přísedící mají být vybíráni ze seznamů, které předloží obchodní a průmyslové komory, komory zemědělské a zaměstnanecké nebo ústřední odborové organizace zaměstnanecké. Každý nositel pojištění příslušný k poskytnutí dávky, o níž pojištěnec žádá, musí do určité doby o žádosti rozhodnouti, jinak pojištěnec může se obrátiti se svou žádostí k příslušné komisi, která sama rozhodne. Z rozhodnutí komisí nemá být přípustno odvolání; rozhodnutí komisí o pojistné povinnosti má být závazným i pro ty nositele pojištění, jichž se spor bezprostředně netýkal. Ministru sociální péče má zůstati vyhrazeno právo, aby předložil Nejvyššímu správnímu dvoru taková rozhodnutí komisí, o kterých soudí, že nesouhlasí se zákonem; tento Nejvyšší správní dvůr může být prizván ministrem sociální péče, aby v zásadních nebo sporných otázkách podal svůj posudek. Ministerstvo sociální péče má rozhodovati event. spory nebo námítky, podané proti volbám do správních orgánů nositelů pojištění a rozhodovati o sporech při zařazení do nebezpečných tříd v úrovňovém pojištění.

Dr. Jindřich.

Několik čísel z **hospodářského života poslední doby**. Následující řádky chtějí podati stručný nástin situace z určitých hledisk tak, jak se jeví na základě čísel v poslední době zjištěných. Jsou tedy pouze informací podávající číselný přehled o některých hospodářských událostech a otázkách a jsou psány tak, aby v příštích číslech časopisu mohla být připojena pokračování. Proto vyhýbají se všem praktickým závěrům a teoretickým úvahám. — Data čerpána jsou z Cenových zpráv a Předběžných zpráv Stát. úřadu statistického, jakož i ze Zpráv Národní banky čs. Použito je vždy dat nejnověji publikovaných, u nichž doba, pro kterou platí, není bohužel jednotná (některé údaje jsou z října, jiné ze září a další dokonce ze srpna).

Pohyb cen. Pohyb cen je charakterisován jednak životními náklady, jednak cenami maloobchodními a velkoobchodními, jakož i indexem citlivých cen. — **Životní náklady** jsou vyjádřeny nejprehledněji jejich indexem. U nás zkoumány jsou životní náklady pouze v Praze, a to u 5členné rodiny dělnické a 4členné rodiny úřednické. Index těchto nákladů (které tvoří výdajové skupiny: I. výživa, II. topivo, svítivo a prostředky k čištění, III. byt, IV. prádlo, obuv, V. různé potřeby), vypočítány Stát. úřadem statistickým podle nového stálého schématu ke střednímu týdnu toho kterého měsíce se zřetelem k cenám předválečným (červenec 1914 rovná se 100), projevuje v posledních měsících tendenci stoupající. Tak stoupl úhrnný index životních nákladů u 5členné rodiny dělnické, bydlící v bytě se zákonnou ochranou nájemníků, v měsíci říjnu t. r., na 97.0 z 95.8 v měsíci září; v srpnu činil 94.6. U téže rodiny bydlící v bytě bez ochrany činil v říjnu t. r. 109.9, v září 108.7 a v srpnu 107.5. Vážený průměr (jehož základ tvoří poměr mezi životními náklady rodin bydlících v bytě se zákonnou ochranou a mezi životními náklady rodin v bytě bez této ochrany) stoupl v říjnu na 102.7 ze 101.6 v září a ze 100.3 v srpnu. Podobně i u 4členné rodiny úřednické index poslední měsíce stoupá. Tak činil u rodiny bydlící v bytě s ochranou nájemníků 92.8 v říjnu t. r., v září pak 91.9, v srpnu 90.4; u rodiny v bytě bez ochrany v říj-

nu t. r. 107, v září 106, v srpnu 104.8; jeho vážený průměr u 4členné rodiny úřednické v říjnu t. r. 99, v září 98 a v srpnu 96.8. Příčinou tohoto vzestupu je zdražení některých životních potřeb v Praze. Tak podražily hlavně ceny hovězího a vepřového masa — poslední podražilo již i mezi měsíci srpnem a zářím (nyní asi o 15%), ceny telecího masa stouply nyní dokonce asi o 20%. Uzené maso, jehož cena stoupá již po dva měsíce, podražilo opět, a to o 5%. Stejně tak je patrný vzestup cen u salámu a vepřového sádla. Máslo, které minule zdrazilo o 20%, zlevnilo tentokrát o 8%. Zlevnění možno pozorovati také — podobně jako již v měsíci minulém — u určitých druhů zelenin a ovoce a u některých druhů obuvi.

M a l o o b c h o d n í c e n y v celé republice se rovněž zvýšily. Možno tedy říci, že se ceny — a stejně asi i výše životních nákladů — vyvíjely na území republiky podobně jako v Praze. Lze tak usuzovati z váženého indexu potravinového, pro průměr celé republiky, jehož výše projevuje rovněž tendenci vzestupnou. Index tento (podle nového schématu vážení) činil ve středním týdnu října t. r. 105.8, ve stejné době v září 104.6 a v srpnu 104.4. Stoupl tedy v říjnu oproti měsíci září o 1.14%, oproti srpnu o 1.34%. V jednotlivých zemích a velkých městech (u těchto průběhem celého měsíce) je vážený index potravinový v říjnu u srovnání s předešlými měsíci (čísla v závorce: první za září, druhé za srpen): Čechy 106.3 (105.2; 104.5), Morava a Slezsko 103.1 (102.3; 102.0), Slovensko 108.9 (107.6; 107.6), Podkarpatská Rus 119.1 (117.3; 117.5), Praha 101.8 (100.1; 95.9), Brno 100.1 (97.5; 97.8), Bratislava 114.4 (111.9; 113.5), Plzeň 90.8 (96.5; 98.2) a Liberec 103.5 (101.8; 100.3). Projevuje tedy index v jednotlivých zemích tentokrát vesměs vzestup, a to i tam, kde mezi měsíci srpnem a zářím byl patrný pokles (Podkarpatská Rus); stejně tak je oproti indexu za měsíc září t. r. patrné v říjnu zvýšení ve všech velkých městech s výjimkou Plzně, kde index projevuje tendenci sestupnou. Příčinou tohoto skoro všeobecného vzestupu váženého indexu potravinového je dosti silně podražení určitých potravin, jichž ceny stoupají souhlasně s Prahou. Jsou to hlavně všechny druhy masa (hlavně vepřového, které již v září podražilo o 5.6%) a masných výrobků a sádla (podražují o 2% až 6%). Máslo, které minule zdrazilo o 5.3%, tentokrát opět zlevnilo o 3.5%. Sestupná tendence v ceně určitých druhů zelenin a ovoce byla, stejně jako v minulém měsíci, zjištěna i v říjnu.

V e l k o o b c h o d n í c e n y v ČSR jako celku zachyceny jsou opět indexem, a to k prvnímu dni každého měsíce v nynější zlaté měně. (Základem výpočtů cenových indexů ve zlatě je poměr zlatého obsahu koruny československé k bývalé zlaté koruně rakousko-uherské. Tento poměr je 100:664.) Úhrnný index velkoobch. cen klesl k 1. říjnu t. r. na 99.5 ze 100.1 v září; oproti srpnu, kdy činil 97.9, je však stále ještě vyšší. V říjnu roku 1931 obnášel 104.6, byl tedy oproti letošnímu roku o 5.12% vyšší. Ze složek úhrnného indexu velkoobch. cen vykazují index potravin, poživatin a píce mírný vzestup z 95.6 v září t. r. na 95.9 v říjnu (v srpnu činil 94.7; v říjnu loňského roku 99.4), kdežto index průmyslových látek a výrobků poklesl ze 105.0 v září t. r. na 103.5 v říjnu (v srpnu 101.3; v říjnu roku minulého 110.3). Pokud se týče poměru zboží dováženého ke zboží domácímu, možno říci, že zmíněný již pokles indexu úhrnného je způsoben poklesem indexu zboží dováženého (z 91.5 v září t. r. na 89.5 v říjnu), kdežto index zboží domácího zůstává po oba popisované měsíce beze změny.

I n d e x c i t l i v ý c h c e n má za účel sledovati vývoj hospodářské konjunktury na podkladě cen surovin a polotovarů užívaných ve výrobě čtyř našich nejdůležitějších průmyslových odvětví, kterými jsou: průmysl kovy zpracující, průmysl textilní, průmysl kožařský a průmysl dřevařský. Při tom byly vybrány ty suroviny a polotovary, jež podle zkušenosti zvláště citelně reagují na hospodářský vývoj pří-

slušných odvětví. Potraviny a požívatiny nebyly přes svoji velikou reagibilitnost do indexu pojaty, poněvadž jejich cenové pohyby, dané převážně přírodními podmínkami, často nejdou současně s vývojem průmyslovým. Indexy citlivých cen jsou vypočítávány počínaje dnem 1. září 1927 podle cen platných ve čtvrtek každého týdne. Úhrnný index citlivých cen, činící 15. září t. r. 58,1, vykazuje během dvou následujících týdnů vzestup a činí dne 29. září 58,8. Toto zvýšení úhrnného indexu bylo způsobeno zvýšením indexu ve skupině kovů, ale v příštím týdnu oslabení ve skupině bavlněné příže projevuje se ke dni 6. října poklesem úhrnného indexu na 58,5. Ke 13. říjnu zůstává tento úhrnný index citlivých cen na stejné výši.

Poměry pracovní zobrazeny jsou několika čísly, udávajícími stav trhu práce a počet stávek a výluk za poslední dobu, jakož i údaje o práci přes čas. **Nezaměstnanost.** Málo utěšený stav hospodář. poměrů projevuje se proti roku loňskému zvýšenou nezaměstnaností ve všech skoro oborech podnikatelských a ve všech zemích. V září tohoto roku činil počet nezaměstnaných uchazečů o místo (spolu s učni) v ČSR jako celku 479.912 osob (prozatímní údaj), což je o 18.960 osob více než v srpnu, kdy počet nezaměstnaných činil 460.952 osoby. Tento vzestup počtu nezaměstnaných o 3,24% způsoben byl sezonními příčinami, jako jsou: nižší potřeba pracovních sil v zemědělství, pokles práce na stavbách a sezonní omezování práce v oborech dodávajících stavebnímu průmyslu materiál. Převaha sezonních příčin tohoto vzrůstu je také zřejma z okolnosti, že nezaměstnaných přibýlo dle podrobných statistik daleko více v okresech neprůmyslových než v průmyslových střediscích. Vzhledem k počtu nezaměstnaných v září minulého roku, který činil 228.357 osob, je letos v téže době v republice nezaměstnaných o 251.555 více. Je to přírůstek více než 100%. Přírůstek mezi měsíci srpnem a zářím roku loňského činil 13.317. Je tedy absolutně o 5643 osoby menší, relativně však vzhledem k letošnímu vyššímu úhrnu nezaměstnaných je větší, než přírůstek nezaměstnaných za stejnou dobu roku letošního. Podle jednotlivých oborů podnikatelských je nejvíce nezaměstnaných (definitivní data za srpen 1932, v závorce data za srpen 1931) u nádeníků — 79.140 (32.307), v průmyslu textilním — 78.029 (36.412), u skupiny »různá výrobní odvětví« — 52.149 (27.511), u zpracování kovů — 39.476 (22.060), v živnostech stavebních — 26.629 (14.432), v průmyslu sklářském — 26.611 (11.421), v zemědělství a lesnictví — 20.815 (9450), v hornictví 19.590 (3927) atd. Z těchto čísel vidíme, že i v jednotlivých oborech podnikatelských vždy proti stejnému měsíci roku 1931 přibýlo v srpnu t. r. zhruba více, než jednou tolik nezaměstnaných. Příznivou výjimku z těchto vyjmenovaných podnikatelských oborů nejvíce nezaměstnaností stížených tvoří obor zpracování kovů a obor živností stavebních, kde přírůstek proti stejnému měsíci roku minulého není cele stoprocentní. Nepoměrným vzrůstem počtu nezaměstnaných však zaráží hornictví, kde počet osob bez zaměstnání vzrostl proti roku loňskému skoro pětkrát. Skutečnost tato jistě souvisí s pklsem těžby kameného uhlí, jehož bylo v srpnu r. 1931 vytěženo 1.057.230 tun, letos za stejnou dobu však jen 870.353 tuny. Počet nezaměstnaných uchazečů o práci (bez učňů) byl absolutně největší na západě republiky a klesal tím více, čím se jednalo o zemi východněji ležící. Činil v srpnu t. r. (v závorce v srpnu roku 1931) v zemi České 284.760 osob (154.688), v zemi Moravskoslezské 126.108 osob (48.977), na Slovensku 47.603 osoby (9908) a na Podkarpatské Rusi 1389 osob (272). Relativní vzrůst počtu nezaměstnaných mezi srpnem r. 1931 a srpnem r. 1932 podle zeměpisného položení jednotlivých zemí je však v poměru opačném. Je největší na východě a klesá postupně v zemích na západě. V Čechách činil přírůstek 84,10%, na Mor. a ve Slezsku 157,50%, na Slov. 350,20% a na Podkarp. Rusi 410,70%. Na 1000 nezaměstnaných osob připadalo v srpnu r. 1932 137,0 nezaměstnaných, v srpnu roku loňského

pak 63.9 nezaměstnaných. Případá tedy letos v srpnu na 1000 zaměstnaných v souhlase se vzrůstem absolutního počtu nezaměstnaných o 114.30% více osob bez práce, než jich připadalo ve stejné době roku loňského. — Podle povolání připadalo neumístěných uchazečů (bez učňů) 31. srpna 1932 na povolání ve volné přírodě (t. j. zemědělství a lesnictví, průmysl kamenný, zeminný a hlinářský, živnosti stavební a nádeníci) 29.80% z celkového počtu neumístěných uchazečů, na ostatní povolání pak připadalo 70.20% z celkového počtu neumístěných. V srpnu roku loňského bylo 28.20% z celkového počtu neumístěných, ve skupině povolání ve volné přírodě, 71.80%, ve skupině ostatních povolání. Jeví se tedy v tomto směru letos oproti roku loňskému malý posun v neprospěch povolání ve volné přírodě. — Podle pohlaví bylo 31. srpna 1932 neumístěných ženských uchazečů 26.50% z celkového počtu, dne 31. srpna 1931 pak bylo ženských neumístěných uchazečů 28.70%. Letos je tedy 31. srpna v celkovém počtu neumístěných uchazečů relativně méně žen, než jich bylo roku minulého.

Podporované osoby. Počet nezaměstnaných podporovaných prostřednictvím odbojových organizací činil k 31. srpnu t. r. 172.118 osob a byl tedy vzhledem k počtu podporovaných osob 31. čce t. r. o 4589 (t. j. o 2.740%) větší, vzhledem k počtu podporovaných osob 31. srpna minulého roku pak o 85.857, t. j. o 99.53%.

Volných míst bylo letos na konci srpna 11.982, 31. srpna roku minulého 12.482; byl tedy letos patrný pokles volných míst proti roku loňskému relativně o 4.010% z celkového počtu volných míst dne 31. srpna 1931. Z volných míst připadala letos 3304 místa na povolání ve volné přírodě (loni 4321) a 8678 (loni 8161) míst na ostatní povolání. Z dat těchto je zřejmé, že nabídka míst ve skupině povolání ve volné přírodě poklesla, kdežto ve skupině ostatních povolání o něco (asi o 6%) stoupla. Pokud se týče poměru volných míst k počtu neumístěných uchazečů připadalo ve skupině povolání ve volné přírodě letos v srpnu na 100 volných míst neumístěných uchazečů 4151.3, loni v téže době 1396.2. Ve skupině ostatních povolání letos 3718.6 neumístěných uchazečů, loni 1881.1. I z těchto čísel možno jasně poznati, že vzhledem k roku min. zhoršil se nápadně poměr mezi neumístěnými uchazeči a volnými místy v neprospěch posledních.

Práce přes čas byla, jako tento rok stále, i v září nepatrná. Obnášela 50.415 hodin přes čas skutečně pracovaných oproti 52.813 hodinám v srpnu. Vzhledem k hodinám pracovním přes čas v září roku minulého, kdy počet těchto hodin činil 583.456, je letos patrný ohromný pokles. Letošní počet hodin v září přes čas pracovaných nečiní ani celou desítinu počtu hodin pracovaných přes čas za stejnou dobu roku loňského. Skutečnost tato je průvodním úkazem všeobecné nezaměstnanosti a jeví se i v poklesu počtu závodů, jimž bylo dáno povolení práce přes čas (počet těchto poklesl z 346 v září roku loňského na 39 v roce 1932), i poklesem zaměstnanců přes čas pracujících, jichž počet činil za září roku loňského 16.968, letos však jen 2083 (poklesl tedy o 14.885 zaměstnanců).

Stávky a výluky. Rozsah stávkového hnutí za září t. r. byl nejnižší z letoš. roku. Stávkujících bylo v září t. r. 2175, v srpnu 2920, t. j. o 745 více než v září. V září r. 1931 bylo stávkujících 1899, t. j. o 306 méně než ve stejném období letos. Zameškaných dnů (spolu se zameškanými dny osob nepracujících v důsledku stávek a výluk, jichž počet činil v září t. r. 72) bylo v září t. r. 13.169 proti 17.147 v měsíci předcházejícím a 24.806 v září 1931. Ztráty na mzdách činily v září tohoto roku 383.369 Kč, v srpnu 515.459 Kč a v září roku minulého 745.756 Kč, t. j. o 362.287 Kč více než letos. Pověšmeme-li si tedy dat o počtu stávkujících v září 1932 a dat o tomto počtu stávkujících ve stejném měsíci roku 1931 ve spojení s daty o ztrátě pracovních dnů za tato jednotlivá období, jakož i ve spojení s daty o ztrátách na mzdách, zjistíme, že letos v září stávkovalo sice více zaměstnanců,

ale průměrně kratší dobu a s menšími ztrátami na mzdách, než ve stejném měsíci roku minulého. — Z 33 celkem letos v září zaznamenaných stávek (výluk v září t. r. nebylo) připadla skoro polovina (16) na živnosti stavební; ostatní případy byly roztržité. — Požadavkem stávkou odůvodňujícím bylo většinou zvýšení mezd.

Cukerní výroba v říjnu t. r. (v I. měsíci kampaně) je v rep. jako celku proti výrobě v říjnu loňského roku menší. Zpracovalo se 21 mil. 219.228 q řepy, což je o 1,381.833 q méně než loni, kdy bylo zpracováno 22,601.063 q. V číslech relativních činí úbytek 6.11%. Cukru bylo vyrobeno loni 3,465.747 q, letos 3,184.208 q, takže pokles činí 8.65%. V jednotlivých zemích je oproti loňskému roku patrný v Č. podobně jako v rep. jako celku pokles jak ve zpracovaném množství řepy o 9.94%, tak i v množství vyrobeného cukru o 15.28%. Morava a Slezsko vykazuje v množství zpracované řepy letos v říjnu oproti stejné době roku loňského rovněž pokles o 1.62%, cukru se však vyrobilo o 0.61% více než loni (loni 1,091.500 q, letos 1,098.199 q). Na Slovensku pak bylo letos jak zpracováno řepy o 3.09% více, tak i vyrobeno větší množství cukru o 13.37%, než za stejnou dobu roku loňského. Vzrůst tento však neměl vzhledem ke své poměrně nepatrnosti k úbytku v jiných zemích žádného vlivu na celkový pokles jak množství zpracované řepy, tak i množství zpracovaného cukru na celém území rep. v říjnu roku letošního proti stejné době roku loňského.

Výsledek sklizeň v ČSR. možno označiti za velmi dobrý. Jedině sklizeň pšenice v četných krajích nepříznivě překvapila. Byla totiž pšenice v míře dosud neobvyklé zachváčena rzí obilnou (hlavně na východě Slovenska a Podk. Rusi), kde následkem toho byla sklizeň pšeničného zrna nejen podnormální, ale i velmi špatná. Bude tedy nutné opět dovážeti značné množství pšenice, i když proti předešlému roku množství omezené. — Výtečné úrody, značně lepší, než leta předcházející, dosaženo bylo v žitě. Podobně i sklizeň ječmene, ovsa a kukuřice byla vyšší. Sklizeň všech luštěnin byla rovněž velmi dobrá. Pícnin sklizeno asi stejně množství, jako v roce 1930. V následujícím uvedena budou data o celkovém výnosu letošní sklizeň obilnin ve vagonech po 100 q ve srovnání s lety minulými. Sklizeň za rok 1931 byla však abnormálně nízká, proto uvádíme i data za rok 1930, kdy úroda byla přibližně normální. První číslo značí sklizeň roku letošního, druhé r. 1931 a třetí roku 1930. — Pšenice ozimá: 139.309 — 106.574 — 133.657. Pšenice jarní: 6940 — 5641 — 4162. Žito ozimé: 214.242 — 135.613 — 176.402. Žito jarní: 3347 — 3155 — 2355. Ječmen ozimý: 1181 — 860 — 1952. Ječmen jarní: 149.309 — 106.601 — 119.827. Oves: 166.383 — 122.461 — 130.782. Kukuřice: 30.928 — 22.771 — 24.850. (Všechna data týkají se výnosu zrna předního i zadního dohromady.) — Celkový výnos všech obilnin obnášel na území republiky Československé v r. 1932 — 711.639, v r. 1931 — 503.676, v r. 1930 — 593.897 vagonů po 100 q zrna předního a zadního dohromady. Je tedy v tom směru výnos sklizeň letošního roku oproti výnosu sklizeň v r. 1931 větší o 41.29%, oproti výnosu sklizeň v r. 1930 větší o 19.83%.

Zakladatelský ruch uvádím v ČSR. čísla, která udávají vývoj jeho v září r. 1932 (v závorce data za září 1931). Založeny byly v září akciové společnosti 2 (2), spol. s ruč. obmezeným 6 (8). Celkový kapitál nově založených společností činil u spol. akc. 6,100.000 Kč (1,800.000 Kč), u spol. s ruč. obmezeným 2,800.000 Kč (2,810.000 Kč). Zvýšen nebyl společenský kapitál letos u žádné ze společností (loni u 1 akciové o 1,940.000 Kč a u 3 s ruč. obmezeným o 510.000 Kč), snížen byl společenský kapitál letos v září u 4 spol. akciových a to o 79,600.000 Kč (loni v září u 3 spol. o 11,340.000 Kč) a u jedné spol. s ruč. obmezeným o 750.000 Kč (loni u žádné). Zrušeny byly společnosti akciové 2 (2), spol. s ruč. obmezeným 5 (5). Úhrnný kapitál zrušených společností činil u prvních 2,500.000 Kč (4,000.000 Kč), u druhých 922.000 Kč (713.000 Kč). Celkový výsledek zakladatelského ru-

chu je u společností akciových minus 76,000.000 Kč (minus 11,600.000 Kč), u spol. s ruč. obmezeným plus 1,128.000 Kč (plus 2,607.000 Kč). Úhrnem u obou druhů společností byl celkový výsledek zakladatelského ruchu v září r. 1932 minus 74,872.000 Kč, v září roku loňského pak jen minus 8,993.000 Kč. Byl tedy tentýž čas loňského roku zakladatelskému ruchu příznivější, než roku letošního, a to o 66,879.000 Kč.

Konkursy a vyrovnání. Insolventci za září přibylo o 63 případy proti předchozímu měsíci. Vyhlášených konkursů bylo v září 97, v srpnu 92 (loňského roku 81 — 66), zavedených vyrovnávacích řízení v září 337, v srpnu 279 (loňského roku 279 — 166). Vzrůst tento je sezonním úkazem po předchozích srpnových soudních prázdninách a je také o mnoho menší, než za stejnou dobu loni, i když úhrn insolventci, který letos v září činil 434 případy, byl vyšší, než před rokem, kdy činil jen 360 případů. Jedná se však o insolvence menšího obsahu, jak je zřejmo z předlužení případajících na jeden známý případ. Úhrnné předlužení u všech známých případů činilo letos v září 52,311.000 Kč, roku loňského v září 47,060.000 Kč. Obnášelo tedy letos průměrné předlužení na jeden známý případ v případech, kde byl znám dlužníkův status, pouze asi 120.000 Kč proti 131.000 v téže době loni. — Největší počet insolventci připadal v září t. r. na obchod (198; loni 166), pak na průmysl a živnosti (154; loni 116), po té na zemědělství (49; loni 40); ostatní případy byly roztrženy.

Doprava. Železnice. Na všech čs. drahách stát. a na soukr. v provozu stát. dopraveno bylo v tunách dle celkové váhy dopraveného zboží v červenci t. r. (novějších dat dosud není) 4,009.037, v červenci roku minulého 5,753.331. Z toho připadalo v červenci 1932 na přepravu místní 2,967.774 t, na přepravu zahraniční u dovozu 366.970 t, u vývozu 435.004 t, na přepravu průvozní (vystoupilo z ČSR.) 239.289 tun. V červenci roku 1931 pak připadalo na přepravu místní 4,035.209 t, na přepravu zahraniční u dovozu 711.725 t, u vývozu 657.817 t, na přepravu zahraniční 348.580 t.

Řeky. Na Labi a Vltavě v dopravě lodní i vorové dohromady bylo v červenci 1932 úhrnem dopraveno 201.701 t (v září t. r. pak 199.058 t), na Dunaji v dopravě lodní a vorové činil průvoz čls. úsekem u Bratislavy v červenci t. r. 105.233 t (v září t. r. 115.761 t).

Motorových vozidel nových přibylo v září 1932 (v závorce data za srpen): osobních automobilů 902 (883), nákladních automobilů 175 (153), autobusů 33 (12). Podle zemí výroby bylo nejvíce vozidel československých, z nichž největší počet vyrobily továrny Praga, Tatra a Škoda. Peterka.

Přednáška ředitele Mezinárodního úřadu práce Harolda Butlera v Praze. Ředitel Mezinárodního úřadu práce v Ženevě Harold Butler přednášel dne 10. listopadu 1932 v Sociálním ústavu československé republiky na thema »Sociální hlediska světové krise«. Úvodem zmínil se přednášející, že chce jako jeho předchůdce, zesnulý ředitel Albert Thomas, pěstovati a prohlubovati styky se Sociálním ústavem Československé republiky. Vážnost světové krise projevuje se svými následky. Na jedné straně je to zmenšení mezd a platů, na druhé straně je to ztráta a zmenšení zisků. Prvořadým následkem světové krise je však nezaměstnanost. Někteří národohospodáři tvrdí, že z příčin krose je také sociální pojištění. Na to lze odpověděti, že Amerika, kde sociální pojištění nebylo uzákoněno, pocituje krisi velmi tíživě. Sociálního pojištění je dnes třeba více než kdykoliv jindy. Národohospodářské následky nezaměstnanosti jsou veliké, uvážíme-li, že podle nynějšího odhadu je na světě 25 až 30 milionů nezaměstnaných. Počítáme-li na jednoho dělníka 3 členy rodiny, pak je na světě asi 100 milionů lidí, trpících následky nezaměstnanosti, tedy lidí bez kupní síly. Avšak i kupní síla zaměstnaných osob je podstatně zmenšena. Řečník pokládá za jediné východisko z krise obnovení důvěry v budoucnost, víry, že nynější podmínky světového hospodářství jsou aspoň

tak uspokojivé, aby lidé mohli zase s důvěrou investovati a vydávati peníze. Aby tato důvěra mohla býti obnovena, je třeba na prvním místě politické stability. Dále je třeba obchodní stability, totiž stability mezinárodního obchodu, proti které se dnes hřeší celními hradbami, zvláště devisovými opatřeními. Dalším předpokladem je měnová a finanční stabilita. V tomto směru má velký význam připravovaná světová hospodářská konference v Londýně. K velké nezaměstnanosti přispěla jistě i racionalisace. Dělníkova výkonnost stoupá a tím na druhé straně se velký počet dělníků vyřazuje z práce. Proto jest třeba zkrátiti pracovní dobu.

Dr. Jindřich.

Osnova zákona o zdravotních radách. Jak jsme se již krátce zmínila na str. 260 roč. XII. našeho časopisu, pracovalo ministerstvo veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy na osnově zákona o zdravotních radách. Nyní byly tyto práce v podstatě skončeny. Osnova směřuje k unifikaci a k reorganisaci sboru veřejné zdravotní služby. Při ministerstvu zdravotnictví má fungovati státní zdravotní rada, při zemských úřadech zemské zdravotní rady a při okresních úřadech okresní zdravotní rady. Ve městech se zvláštním statutem zřízeny by byly městské zdravotní rady. Státní zdravotní rada má býti nejvyšším odborným poradním sborem ministerstva zdravotnictví a má se skládati z předsedy, dvou místopředsedů a 28 členů a 30 náhradníků. Předsedu, členy a náhradníky jmenuje ministr zdravotnictví, místopředsedy volí státní zdravotní rada ze sebe. Ve státní zdravotní radě má býti po jednom zástupci z každé lékařské fakulty, jeden zástupce vysoké školy zvěrolékařské, dva zástupci vysokých škol technických, jeden zástupce vysoké školy zemědělské, jeden zástupce vysoké školy báňské, po jednom zástupci každé lékařské komory a stavovského zastupitelstva lékárníků a to jak samostatných lékárníků, tak i lékárníků kondicinujících a dva zástupci nositelů sociálního pojištění. Ostatní mají býti odborníky. Zemská zdravotní rada skládá se z předsedy, kterým má býti zemský zdravotní referent a má býti pro svůj obvod podobně složena s tím rozdílem, že v zemské zdravotní radě jsou zastoupeny veřejné korporace a stavovská zastupitelstva v zemi zřízená. Funkční období je tříleté. Okresní zdravotní rada má v čele okresního zdravotního referenta, členy i náhradníky jmenuje okresní hejtmán. Členy městské zdravotní rady jmenuje ve městech se zvláštním statutem starosta města, v městech se zřízeným magistrátem hlavní městský notář. Členy okresní zdravotní rady jmenování budou: dva ze státních obvodních lékařů v okruhu, starosta a jeden státní obecní (městský) lékař za každou zdravotní obec správního okresu; za každý obvod zdravotní jeden starosta, který bude zvolen starosty obcí tvořících obvod zdravotní, dále okresní veterinární referent; za každou posádku v okruhu jeden vojenský lékař, jeden zástupce za nemocenské pojišťovny ve správním okruhu, jeden zástupce zemědělské nemocenské pojišťovny, pokud jest ve správním okruhu zřízena, jeden zástupce za odborové organisace dělnické a přiměřený počet znalců místních poměrů zdravotních. Členy městské zdravotní rady jmenování budou: státní městští lékaři v přiměřeném počtu, dva členové městského zastupitelstva, městský zvěrolékař, dále — je-li v městě posádka — jeden vojenský lékař, jeden zástupce nemocenské pojišťovny v městě zřízené a jeden zástupce odborových organisací dělnických, jakož i přiměřený počet znalců místních poměrů zdravotních. Funkční období jest u okresní i městské zdravotní rady tříleté.

Dr. Jindřich.

Diskuse o polském vězeňství. Ku provedení hlavní myšlenky nového trestního práva polského, totiž účelnosti trestu a k studování podmínek progresivního systému, jímž tato zásada má býti provedena, byla zřízena ve Varšavě ve formě vysoké školy katedra poenologie a kriminální politiky; podobný ústav existuje už při universitě lvovské. Ředitelem varšavského institutu byl jmenován dr. Leon Rabinowicz; ve své inaugurační řeči podal historický přehled polského vě-

žeňství, které v první polovině 19. století stálo na značně vysokém stupni a bylo ovládáno vzory západoevropskými. Po světové válce, kdy byly spojeny zrušeny a vydrancované části rozděleného Polska, stav vězeňství byl žalostný. Do nynější doby bylo sice na tomto poli provedeno mnoho, ale úplné provedení progresivního systému je dosud těžko uskutečnitelné hlavně z důvodů technických.

Dr. Rabinowicz podrobil instituci účelového trestu, jak je upravena novým trestním zákonem, ostré kritice. Především nová úprava předpokládá aspoň zletlý trest na svobodě, čímž eo ipso vylučuje většinu pachatelů ze svého rámce. Výsledky, s jakými se potkal trojtřídní systém progresivní v Německu, jsou naprosto neuspokojující; jedno až dvě procenta pachatelů v něm dochází do nejvyšší třídy. R. prohlásil paradoxně, že, kdežto dříve byl vězeň bez systému vězeňského, bude nyní vězeňský systém bez vězňů.

Se zcela opačným účinkem setkává prý se myšlenka, aby v pachateli byla vzbuzena zdravá ctižádost a upevněn charakter; vězeň prý přímo je nucen, aby se zapřel a tím si vykoupil lepší bydlo; vzbuzuje se v něm jakýsi »mravní komercialismus«, vypočítavost, kterou právě ve věznicích bylo nutno potlačovat. A zamýšlená individualisace pachatelů je neproveditelná. Vězeňská správa v jednotlivých případech postupuje stejně schematicky a šablonovitě jako dříve; a konečně rovnocenné a tím i demokratické posuzování vězňů starého systému by tu úplně zmizelo.

Správně podotkl dále R. na obranu progresivní zásady, že k jejímu uspokojivému provedení a uplatnění je především třeba řádně vybudovati vězeňské ústavy a postarat se o náležitou průpravu osob, jimž progresa a tím i náprava pachatele bude svěřena. Dokud personál věznic bude podrobován pouhým »švindlkursům« bez zřetele k osobní kvalifikaci, bude účelový výkon trestu sice krásným, ale pouze papírovým zařízením. Těmito vadami dosud trpí polské vězeňství a R. mu vytýká, že při podrobnější úpravě rámcových ustanovení trestního zákona nebyla přijata jako prostředek výchovný instituce samosprávy; neboť v ní vězeň se učí kolektivnímu životu, solidaritě a odpovědnosti.

Z výtek, jež R. činí progresivnímu systému, je nejtěžší ta, která popírá výchovnou stránku této instituce; místo aby prý charakter vězňů rovnala a vychovávala, jej křiví a zanedbává. Avšak R. přehlíží, že právě ono nucení k určitému způsobu života, jež on nazývá »mravním komercialismem«, vykonává výchovnou funkci progrese. Vždyť povětšinou zvyk utváří náš charakter. Nelze ovšem v tomto směru působiti na zjevy patologické, ale přece větší nedostatek byl ve starém systému, který k této mravní výchově a dresuře vůbec nepřihlížel, než v novém, který se snaží ukázati vězni, že svým chováním může si zajistiti lepší bytí. Nelze upříti výchovného momentu tomu, když pachatel vidí, že jen po usilovném sebezapírání bude si moci v nejvyšší třídě svoji celou sám vyzdobit, že bude jíst u čistě prostřeného stolu, že bude žít jako člověk. A právě okolnost, že těchto výhod v případě nesprávného chování bude rázem zbaven a klesne do třídy nejnižší, udržuje ho na této hladině »morálního komercialismu«. A nejen to; »zvyk« lepšího života zanechává ve vězení určité residuum, které jej potom, až bude propuštěn na svobodu, učiní odolnějším proti vlivům zločinného prostředí.

Vladimír Komender.

Vysokoškolská autonomie v Polsku. Každoročně se opakující studentské bouře na vysokých školách v Polsku, které jsou většinou namířeny proti židovskému živlu, a dále nesouhlas určitých studentských kruhů s vládnoucím režimem a tím přenášení politického boje a nenávisť na akademickou půdu, daly podnět k projektu nové úpravy univerzitní autonomie. Ministr náboženských vyznání a veřejné osvěty Jędrzejewicz sám nezastřeně prohlásil, že zamýšlená úprava především má odstraniti nebezpečí, aby akademická mládež pod vedením neod-

povědných živelů »nedala se svěst na scestí«. V zásadě má býti zaručena vysokoškolská autonomie, ve skutečnosti je však dalekosáhlou ingerencí ministrovou citelně omezena. Jen v otázkách čistě výchovných mají býti vysoké školy samostatné, věci administrativní a hospodářské přecházejí výlučně na orgány státní. Ministerstvo si zaručuje vliv na volbu rektora, jímž může býti jmenována pouze osoba poživající důvěry vlády. Moc rektora se rozšiřuje na úkor akademického senátu. — Je ovšem pochybné, zda rektor, jakožto činitel vládní, tedy exponent politický, bude dostatečnou zárukou, že akademické prostředí bude ušetřeno politických třenic. Naprosté nepochopení úkolů vysoké školy jeví se pak v úmyslu sjednotit a znivelisovat její vědeckou práci. Profesorské sbory jednotlivých fakult mají se spojovati k lepšímu splnění svého poslání pod dozorem státních orgánů. Proti vědecké spolupráci nelze ovšem na vysokých školách ničeho namítati, ale chtít předem a úředně nutit fakulty k dodržování jednotné linie vědeckého badání je přímo nebezpečné.

Podle nynějšího stavu jmenuje vysokoškolské profesory president republiky na návrh ministra náb. vyznání a veř. osvěty. Je-li proti profesorovi vzneseno trestní nebo disciplinární řízení, může profesora suspendovati ministr nebo akademický senát; v případech náhlých, když profesor se dopustil činu, který snižuje vážnost vysoké školy, přísluší toto právo rektorovi. Pomocné síly vědecké podléhají kvalifikačnímu oceňování, které má stupně: dobrý, dostatečný a nedostatečný, a provádí se každého roku. Byla-li síla dvakrát v tříletém období oceněna nedostatečně, je propuštěna. Mladší asistenti jsou povolávání na základě úmluvy. Mohou to býti absolventi, držitelé nižších stupňů akademických (tedy dosud bez diplomů) nebo studenti nejvyšších semestrů.

Vladimír Komender.

I. sjazd právníků státov slovanských v Bratislave 1933. Poriadateľský výbor československý zasedal v Prahe v Spoločenskom klube. Právnickí československí vysílajú do zpravodajského sboru tiechto kolegov: Dr. Jaromíra Sedláčka, univ. prof. v Brne, Dr. Emila Svobodu, univ. prof. v Prahe, Dr. Františka Sitenského, vrch. odb. radu v Prahe, Dr. Karla Kizlinka, univ. prof. v Bratislave, Dr. Františka Štajgra, univ. doc. v Bratislave, pplk. Dr. Josefa Lepšíka z M. N. O. v Prahe, Dr. Alberta Milotu, univ. prof. v Bratislave, Doc. Dr. Vladimíra Solnařa v Prahe, Dr. Zdeňka Pešku, univ. prof. v Bratislave, Dr. Karla Laštovku, univ. prof. v Bratislave, Dr. Aloisa Štanglera, min. radu a gen. taj. Slovanského Ústavu v Prahe, Dr. Rudolfa Rauschera, univ. prof. v Bratislave, Dr. Josefa Markova, univ. prof. v Bratislave, Dr. Miroslava Boháčka, univ. prof. v Bratislave, Dr. Vratislava Buška, univ. prof. v Bratislave a Dr. Karla Črbohla, vrch. súd. radu v Bratislave.

Ľu zpracovaníu vedeckých otázok prihlásilo sa mnoho právníkov tiež z republiky poľskej, takže poriadateľský výbor poľský bude nútený rozdeliť prihlásených tak, aby bol pokiaľ možno zo sídla každej univerzity jeden hlavný zpravodaj a okrem toho aby malo Polsko pri ďalších otázkach najmenej jedného spoluzpravodaja. Tak to vyriešil poriadateľský odbor bulharský, ktorý zvolil 2 hlavných a 13 spoluzpravodajov, a jugoslovanský, ktorý zvolil 6 hlavných a 9 spoluzpravodajov. Za tým účelom navštívi gen. taj. právníkov v Krakove, Lvo-ve, Lubline, Vilne, Varšave a Poznani.

Prvé ruské doplnky k návrhu právnického názvoslovía slovanského došli od Vseslovjanskej Jednoty v Prahe. —

Pred sjazdom budú konané oboznamovacie prednášky z rôznych právnych oborov. Prof. Dr. Stanko Lapajne z Lublane oznamuje, že svoju prednášku »O vývoju a terajšej úprave občanskeho práva v Jugoslávii« má pripravenú a prednese ju v Právnickej Jednote v Bratislave medzi 20. a 24. decembrom 1932. Ďalšiu prednášku oznamuje

prof. Dr. Štefan Glaser z Vilna na téma »Neznalost zákona v súčasných trestných právoch«.

Právníci jugoslovanskí i bulharskí chystajú počas sjazdu hromadné výpravy a zamýšľajú podniknúť spoločné výlety do Tatier, Košíc, Moravskej Ostravy, Olomúca, Hradca Králového, Prahy, Mariánských Lázní, Karlových Varov, Plzně, Brna, Trenč. Teplíc a Piešťan v prípade, že im bude poskytnutá ministerstvom železníc 75% sľava jazdného.

O stave prípravných prác a vedeckej organizácie referoval gen. tajomník dr. Bařinka prvému prezidentovi NS dr. Vl. Fajnorovi ako i starostovi Právnickej jednoty pražskej univ. prof. dr. Hermannovi-Otavskému. Obaja vzali s potešením referát na vedomie a prisľúbili morálnu aj hmotnú podporu za seba i za organizácie, v čele ktorých stoja.

Šestý německý právnícký sjezd v Československu se koná o svatodušních svátcích (2.—6. června) 1933 v Brně. Vědecký program obsahuje následující témata: 1. Ohraničení ručení za vinu a ručení za výsledek v povinnosti náhrady škody se zvláštním ohledem na osnovu občanského zákoníka. Expert: univ. prof. vrchní soudní rada Dr. Ernst Swoboda, Štýrský Hradec. Referent: vrch. soudní rada Dr. Edmund Prochaska, Brno. — 2. Jaké právní předpisy měnové je doporučiti pro obor práva soukromého? Expert: tajný rada, advokát Dr. K. šl. Lewinski, generální konsul m. s., Berlín. Referent: univ. prof. Dr. J. Grossmann-Doerth, Praha. 3. Reforma neb odstranění přípravného vyšetřování v trestním řízení? Expert: univ. prof. Dr. Wolfgang Mittermaier, Giessen. Referenti: univ. prof. Dr. Grimm, advokát a notář, Essen, vrchní soudní rada Dr. Vilém Tandler, Olomouc. — 4. Jaké podstatné změny třeba provést v soudním řízení exekucním, aby se docílilo rychlejšího a levnějšího uspokojení vymáhajících věřitelů? Expert: rada Nejvyššího správního soudu Dr. Rudolf Horner, Praha. Referent: advokát Dr. Jindřich Rosenberg, vicepresident advokátní komory, Brno. — 5. Jakých opatření požaduje provedení zásady národnostní rovnoprávnosti státních občanů se stanoviska čs. ústavní listiny? Expert: univ. prof. Dr. Bedřich Sander, Praha. Referent: Dr. Evžen Ledebur-Wicheln, předseda německého politického úřadu práce, Praha. — 6. Zásady pro reformu práva poplatkového. Expert: univ. prof. Dr. Oskar Engländer, Praha. Referent: min. r. ve spolkovém ministerstvu financí Dr. Fr. Gross, Vídeň. — 7. Jaká opatření jest doporučiti, aby byla zjednána platnost zásadě důvěry a věrnosti a zákazu jednání mravům se přičícího ve sféře veřejného práva? Expert: univ. prof. Dr. Friedr. Giese, Frankfurt n. M.

Úř.

Právnícká jednota v Praze koná týdenní schůze vždy o 18. hod. v síni čís. II. (přízemí čís. 13), budovy právnické fakulty v Praze-I., u Čechova mostu, ve čtvrtek dne 1. prosince 1932. Přednáší p. Dr. Emil Svoboda, univ. prof. v Praze, na thema: K osnově čl. všeobecného zákoníka občanského: »Reforma práva manželského«. — 15. prosince 1932. Přednáší p. Dr. Milosl. Stieber, univ. prof. v Praze, na thema: K osnově čl. všeobecného zákoníka občanského: »Změny v právu věcném«. — Vstup volný.

Úř.

Redakční rada pražská konala schůzi dne 16. XI. 1932 v místnostech »Všehrdu« za předsednictví doc. dra Klimenta. Zúčastnili se jí kolegové: Dr. Jindřich, Dr. Lepař, Dr. Edelstein, Dr. Novák, Dr. Stařil, Dr. Reichert a JUC. Plecíť. V debatě byly probrány tyto nejdůležitější body: Volební soustavy poměrné a většinové, kritiky demokracie a j. Rozhodnuto o nové úpravě pravidelných zpráv ze seminářů.

Dr. Kliment.

Redakční rada brněnská konala schůzi dne 16. listopadu 1932 na právn. fakultě za předsednictví doc. dra Neubauera. Zúčastnili se jí prof. dr. Čáda a kolegové: dr. Kubeš, Drost, dr. Koječský, dr. Koukal, Kepert, Peterka, dr. Wierer, Kunc, Ptáček, dr. Žáček, Prokop. Po

probrání několika administračních otázek debatováno o obsahu posledního čísla. Uvažováno o zavedení soustavného referování o právním životě cizích států. Byly probrány příspěvky pro příští číslo.

Kepert.

Redakční rada bratislavská konala schůzku dne 12. novembra 1932 o půl 19. hod. v semináři práva stredoeuropskeho za predsedníctva prof. Dr. R. Rauschera a súčasnosti sa jej: Dr. Jelínek, Dr. Duřčanský, Dr. Hložák, Boř. Černý, JUC. Josko, JUC. Luby a Dr. Slamka za spolk »Právník«. V debate prebrané byly příspěvky pre časopis a mimo aktualít i požiadavky spolku. Schůzka bola stanovená na sobotu 10. decembra 1932 o půl 19. hod. tamtiež.

Josko.

Literatura

L. Čermák: Služební pragmatika. — Stát. nakladatelství v Praze 1926 a 1930. Část I. stran 478, II. str. 371. — Cena I. váz. Kč 29.—, II. brož. Kč 28.—. Dílo obsahuje oba základní zákony, na nichž se zakládá poměr veřejného zaměstnance: 1. služební pragmatiku, to jest zákon ze dne 25. ledna 1914 č. 15 ř. z., o služebním poměru státních úředníků a státního zřízenectva, 2. platový zákon ze dne 24. června 1926 č. 103 Sb. z. a n. o úpravě platových a některých služebních poměrů státních zaměstnanců.

Obzvláště dnes, v dobách zcela mimořádných, kdy se vážně pomýšlí na reformu veřejné správy, jsou oba zákony předmětem stálých úvah a rozborů. Tyto se dotýkají ožehavé otázky osobních nákladů a řádného využití služeb veřejného zaměstnance. Není proto jisto, zda nebude nutno přikročiti i tu k nějakým legislativním změnám, zvláště v oboru platového zákona. Státní služba není ve všech svých oborech mladému právníku uzavřena, na př. služba soudcovská, částečně i finanční a jest proto na místě, aby se o otázky, týkající se veřejné služby, především soudcovské, jako osobně se ho dotýkající, živě zajímal.

Kromě úplných předpisů služební pragmatiky, obsahuje I. díl předpisy platového zákona. Důležitým dodatkem, jehož nezbytnost se ocení teprve při podrobném studiu jednotlivých předpisů, je úplná důvodová zpráva, která podává nejen výklad dosahu jednotlivých předpisů, nýbrž srovnává i úpravu platových poměrů státních zaměstnanců i v jiných státech.

Ke konci I. dílu jsou připojeny ještě zprávy a resoluce výboru sociálně-politického a rozpočtového poslanecké sněmovny. K usnadnění hledání jednotlivých předpisů připojen je rejstřík.

II. díl obsahuje prováděcí předpisy ke služební pragmatice, jakož i zákony později vydané a ji doplňující. Ustanovení jsou seřazena podle paragrafů služební pragmatiky, jichž se týkají. Velmi záslužné bylo zařazení důležitých výnosů jednotlivých ministerstev, které by jinak zůstaly nepovšimnuty a neznámy.

Tyto předpisy dávají nahlédnouti na př. v podrobnosti řízení kvalifikačního a disciplinárního a přinášejí vzory užívaných při tom formulářů.

Dílo není dosud skončeno, má vyjítí III. díl, obsahující prováděcí předpisy k platovému zákonu a doplňky II. dílu.

Podle vyšších obou svazků možno tušiti, že dílo podá úplný přehled norem, týkajících se veřejnoprávního úřednického poměru.

Dr. Reichert.

JUDr. Josef Měřička: Československé právo námořní. — Nákl. vyd. čas. »Moře a plavba« v Praze 1932 — stran 143. — Cena neudána. — Námořní společnost československá vydala tento spis jako první svazek svojí knihovny. Je to zpracování autorových přednášek, které měl v kursu pro komerční výchovu dopravních a přístavních úředníků